

AKT nr. \



RIGSADVOKATEN

Justitsministeriet  
Slotsholmsgade 10  
1216 København K

DATO 18. maj 2006

JOURNAL NR.

RA-2005-511-0050

BEDES ANFØRT VED SVARSKRIVELSE

+ bilag

SAGSBEHANDLER: LW

*Jmt. Mdt.  
19 MAJ 2006*

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 1

1220 KØBENHAVN K

TELEFON 33 12 72 00

FAX 33 43 67 10

**Vedr. Forskningsenhedens undersøgelse af brugen af langvarige varetægtsfængslinger i 2000-2004**

**1. Indledning**

Der er ved Meddelelse nr. 2/2000 om Indberetning af varetægtsfængsling ud over 3 måneder og forelæggelse af isolationsfængsling ud over 3 måneder fastsat nærmere retningslinier om forelæggelse af arrestantsager med henblik på at sikre, at en varetægtsfængsling bliver af så kort varighed som muligt,

Det følger således bl.a. af Meddelelsens pkt. 1.2., at politimestrene underretter statsadvokaten om alle sager, hvor sigtede er varetægtsfængslet i mere end 3 måneder. Underretningen skal danne grundlag for statsadvokatens eventuelle drøftelser med politimesteren om sagens tilrettelæggelse og videre behandling med det formål at sikre, at varetægtsfængslingen bliver så kort som mulig.

Underretningen til statsadvokaten skal indeholde nogle nærmere angivne oplysninger, herunder om begrundelsen for, at det har været nødvendigt at anmode om forlængelse af varetægtsfængslingen. Når dom er afsagt i byretten, sendes en udskrift af dommen med et særligt skema til statsadvokaten.

Justitsministeriet  
Lovafdelingen

*2/6-06*  
*12. 2006 - 730 - 32*

Statsadvokaterne underretter senest den 1. februar i det følgende år Rigsadvokaten om antallet af varetægtsfængslede, der forud for dom i 1. instans var varetægtsfængslet i over 3 måneder. Underretningen til Rigsadvokaten skal alene omfatte sager, hvor der i det pågældende år er afsagt dom i 1. instans, og statsadvokaternes indberetning sker i skemaform.

Ved skrivelser af 14. januar 2005 og 1. april 2005 afgav jeg udtalelser til Justitsministeriet til brug for et kommende samråd i Folketingets Retsudvalg om længerevarende varetægtsfængslinger (j.nr. 2004-792-0926). Min udtalelser blev afgivet på baggrund af talmaterialet fra indberetningsordningen fastsat i RM 2/2000.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

Jeg anførte blandt andet, at jeg på baggrund af indberetningerne fra statsadvokaterne havde anmodet Justitsministeriets Forskningsenhed om at forestå en undersøgelse af anvendelsen af varetægtsfængsling og en nærmere analyse af, hvilke sagskategorier, der giver anledning til de langvarige varetægtsfængslinger, med henblik på nærmere at få belyst baggrunden for de langvarige varetægtsfængslinger, således at den konstaterede stigning i antallet af varetægtsfængslinger kunne søges klarlagt.

Justitsministeriets Forskningsenhed har nu udarbejdet en redegørelse om udviklingen i brugen af langvarige varetægtsfængslinger i perioden 2000-2004. Redegørelsen vedlægges til orientering.

## **2. Datagrundlaget**

Som anført oven for indebærer retningslinierne i RM 2/2000, skal statsadvokaterne én gang årligt underrette mig om antallet af varetægtsfængslede, der forud for dom i 1. instans var varetægtsfængslet i mere end 3 måneder. Der henvises herved til pkt. 1.2. og 1.3. i Meddelelsen. Statsadvokaten skal i forbindelse med indberetningen medsende kopi af de skemaer, som de har modtaget fra politimestrene/politidirektøren, samt skemaerne vedrørende nævningsager. Jeg får således alene indberetning om de sager, hvor der er faldet dom i 1. instans.

Varetægtsfængslinger i sager, der ikke har medført tiltalerejsning, men hvor der f.eks. er opgivet påtale i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 2, er således ikke omfattet af indberetningen til mig. Ligeledes er varetægtsfængslinger i sager, hvor der sker udlevering til retsforfølgning i udlandet, heller ikke omfattet af indberetningsordningen.

De varetægtsfængslinger, der er omfattet af Forskningsenhedens undersøgelse, er således afgrænset ved, at de overstiger en varighed på 3 måneder før dom i 1. instans. Endvidere indeholder redegørelsen ikke en sammenligning med de varetægtsfængslinger, der ikke har været langvarige, idet datagrundlaget som anført nedenfor alene omfatter de langvarige varetægtsfængslinger.

Redegørelsen indeholder endvidere ikke en gennemgang af den almindelige kriminalitetsudvikling set i forhold til disse varetægtsfængslinger.

Justitsministeriets Forskningsenhed har som datamateriale til undersøgelsen anvendt skemaerne fra politimestrene/politidirektøren (bilag 2). Forskningsenheden har foretaget en selvstændig bearbejdning af oplysningerne, hvorfor der af den grund forekommer enkelte mindre justeringer i forhold til tal, som jeg tidligere har fået indberettet af statsadvokaterne. Endvidere har Statsadvokaten for København, Frederiksberg og Tårnby efter anmodning foretaget en fornyet gennemgang af indberetninger for hele perioden 2000-2004, hvilket har medført en ikke ubetydelig stigning i forhold til de tidligere indberettede tal. Der er således nu indberettet yderligere 151 langvarige varetægtsfængslinger.

RIGSADVOKATEN

SIDE 3

Det bemærkes, at Forskningsenhedens undersøgelse ikke i øvrigt omfatter eventuelle indberetninger vedrørende årene 2000-2004, som måtte være fremkommet efter december 2005<sup>1</sup>.

### **3. Antallet af langvarige varetægtsfængslinger**

Det fremgår af redegørelsen, at undersøgelsesmaterialet omfatter 2.456 varetægtsfængslinger. Af disse har 1128 svarende til 46 % haft en varighed på over 6 måneder. Gennemsnitlig har varetægtsfængslingerne haft en varighed på 220 dage, svarende til godt syv måneder.

De langvarige varetægtsfængslinger anvendes navnlig ved sigtelser for narkotikaforbrydelser (23 %) og røveri (23 %), manddrab og forsøg herpå (15 %), og alvorligere voldsforbrydelser (12 %).

329 varetægtsfængslinger har været mere end 1 år. Heraf har 56 varetægtsfængslinger svarende til godt 2 % overskredet 1½ år, mens 20 svarende til 0,8 % har oversteget 2 år.

---

<sup>1</sup> En statsadvokat har i forbindelse med indberetningen for 2005 indberettet to varetægtsfængslinger ud over 3 måneder, hvor der faldt dom i 2004.

Det fremgår tillige af undersøgelsen, at langt den største del af de varetægtsfængslede, svarende til 69 %, dømmes for det, som de indledningsvist er sigtet for. Yderligere 16 % dømmes for hovedsigtelser, men ikke for bisigtelserne. 77, 2 % er idømt ubetinget fængselsstraf. Af disse personer er 76 % idømt domme på mere end 1 års fængsel. 16 % er idømt foranstaltningsdomme. 31 svarende til 1,3 % af de varetægtsfængslede er blevet frifundet.

#### **4. Udviklingen**

Udviklingen i de langvarige varetægtsfængslingers andel af samtlige varetægtsfængslinger har i perioden været stigende fra 5,9 % i 2000 til 7,6 % i 2001 og til 9,7 % i 2004. Der er dog i undersøgelsen taget forbehold for eventuelle mangler for 2000. Ser man på kriminalitetstyper, varierer andelen af varetægtsfængslinger, der er langvarige, en del år for år. For mindre alvorlige voldsforbrydelser, røveri og øvrige ejendomsforbrydelser er der dog en mere klar tendens til stigning i hele perioden.

Undersøgelsen belyser som anført ikke kriminalitetsudviklingen i perioden, herunder også spørgsmålet om, hvorvidt sagerne bliver mere omfattende og komplicerede. Der kan derfor ikke siges noget sikkert om baggrunden for udviklingen i antallet af langvarige varetægtsfængslinger. Den må dog antages i væsentlig grad at blive påvirket af, at der fra år til år er forskelle i sagernes omfang og karakter, og en stigning i antallet af langvarige varetægtsfængslinger kan således efter min opfattelse meget vel være begrundet i sagernes kompleksitet.

#### **5. Lokale forskelle**

Redegørelsen indeholder en oversigt over langvarige varetægtsfængslinger fordelt efter politikreds og år og politikredsens andel af samtlige varetægtsfængslinger i hele perioden. Andelen af langvarige varetægtsfængslinger varierer betydeligt mellem politikredsene. Der er en vis tendens til, at det især er blandt de lidt større politikredse, langvarige varetægtsfængslinger forekommer forholdsvis hyppigt, men tendensen er dog svag. Eksempelvis afviger hverken København eller Århus i nævneværdig grad fra landsgennemsnittet på 8,2 %, mens Odense Politikreds har den højeste andel svarende til 15,5 %.

Forskningsenheden har konkluderet, at de relativt ensartede mønstre med hensyn til, hvilke politikredse der har henholdsvis få og mange langvarige varetægtsfængslinger, kunne tyde på, at langvarige varetægtsfængslinger også kan være betinget af lokale forhold, traditioner, ressourcer mv.

Lokale forskelle mellem de enkelte politikredse kendes også på andre områder. Jeg kan i den forbindelse henvise til Betænkning nr. 1469 om varetægtsfængsling i isolation efter 2000-loven, afsnit 4.3.1.5. Ved en sammenligning mellem de enkelte politikredses andel af varetægtsfængslinger, der har ført til isolationsfængsling, forekommer der på dette område også ikke ubetydelige lokale forskelle. Der kan herved henvises til min indberetning af 4. maj 2006 om antallet af varetægtsfængslinger i isolation i 2005.

Forskningsenhedens redegørelse indeholder ikke nogen nærmere begrundelse for disse lokale forskelle. Det har således på baggrund af det statistiske materiale ikke været muligt at drage konklusioner på dette punkt. Det er imidlertid min opfattelse, at en nærmere analyse heraf navnlig må foretages af de regionale statsadvokater i forbindelse med deres løbende tilsyn på sagsniveau efter RM 2/2000 og tilsynet med politikredsenes straffesagsbehandling efter RM 4/2004.

RIGSADVOKATEN

SIDE 5

## **6. Begrundelser for langvarige varetægtsfængslinger**

Forskningsenheden har oplyst, at det kun i begrænset udstrækning har været muligt at belyse, hvilke forhold der influerer på, at varetægtsfængslingen bliver langvarig. Forskningsenheden har i den forbindelse anført, at der – for til fulde at få belyst dette spørgsmål – kræves oplysninger om *alle* varetægtsfængslinger. Desuden er der i indberetningsskemaerne kun i knap halvdelen af tilfældene angivet årsager til, at varetægtsfængslingen er blevet langvarig. Dertil kommer, at der ikke synes at være en systematisk eller konsekvent angivelse af årsagerne til den langvarige varetægtsfængsling.

Forskningsenheden har dog konkluderet, at de analyser, der er gennemført, tyder på, at årsagen til en langvarig varetægtsfængsling i en stor del af sagerne skal søges i, at de undersøgelser, erklæringer mv., der har skullet gennemføres eller indhentes, har været længe undervejs, eller at det har været længe, inden de er igangsat.

Forskningsenheden har f.eks. peget på, at det fremgår af redegørelsen, at der er en tendens til, at mentalundersøgelser, der ikke indhentes i starten af varetægtsfængslingsforløbet, medfører, at varetægtsfængslingen bliver langvarig.

## **7. Nye initiativer til begrænsning af langvarige varetægtsfængslinger**

Hovedformålet med indberetningsordningen i RM 2/2000 er navnlig at danne grundlag for politimestrenes/politidirektørens og statsadvokaternes kontrol med, at varetægtsfængslinger ikke udstrækkes længere end nødvendigt.

Jeg er på baggrund af undersøgelsen endvidere af den opfattelse, at den gældende indberetningsordning af varetægtsfængslinger ud over 3 måneder som udgangspunkt også giver et godt grundlag for at følge udviklingen i antallet af længerevarende varetægtsfængslinger.

Jeg har dog noteret mig, at indberetningsordningen ikke i tilstrækkelig grad generelt kan belyse mulige grunde til langvarige varetægtsfængslinger. Jeg er derfor ved at udarbejde nye retningslinier for indberetningsordningen med henblik på at forbedre datagrundlaget og sikre, at årsagerne nu belyses bedre.

RIGSADVOKATEN

Jeg vil endvidere anmode statsadvokaterne om i forbindelse med deres almindelige tilsyn af politikredsene efter Meddelelse 4/2004 om Kvalitetssikring af og tilsynet med straffesagsbehandlingen i politikredsene at øge fokus på lokale forskelle i antallet af langvarige varetægtsfængslinger, ligesom statsadvokaterne navnlig må være opmærksomme på, om politikredsene indhenter relevante erklæringer og undersøgelser på et så tidligt tidspunkt af efterforskningen som muligt.

SIDE 6

Jeg vil i øvrigt fortsat løbende følge udviklingen i antallet af langvarige varetægtsfængslinger for at vurdere, om udviklingen gør det nødvendigt at tage nye initiativer med henblik på at sikre, at varetægtsfængslinger bliver af så kort varighed som muligt. Jeg overvejer i den forbindelse at overgå til kvartalsvis indberetning.

Jeg har i den forbindelse anmodet Justitsministeriets Forskningsenhed om at udarbejde en redegørelse vedrørende 2005, som jeg senere vil sende til Justitsministeriet.

### **8. Forbedret statistikgrundlag**

I januar 2005 blev det muligt systematisk at udskrive oplysninger fra politiets sagsstyringssystem (POLSAS), der viser antallet og varigheden af varetægtsfængslingsforløb fordelt på politikredse og perioder.

Det nye statistiksystem omfatter perioden fra 1. januar 2004. Endvidere er det muligt at opgøre antallet og varigheden af varetægtsfængslingsforløb inden for forskellige kriminalitetsarter f.eks. manddrab, vold og røveri mv., ligesom der løbende kan udtrages statistiske oplysninger om udviklingen i antallet af varetægtsfængslinger med henblik på en regelmæssig opfølgning på området, herunder med henblik på politimestrenes (politidirektørens) løbende egenkontrol efter Meddelelse 4/2004.

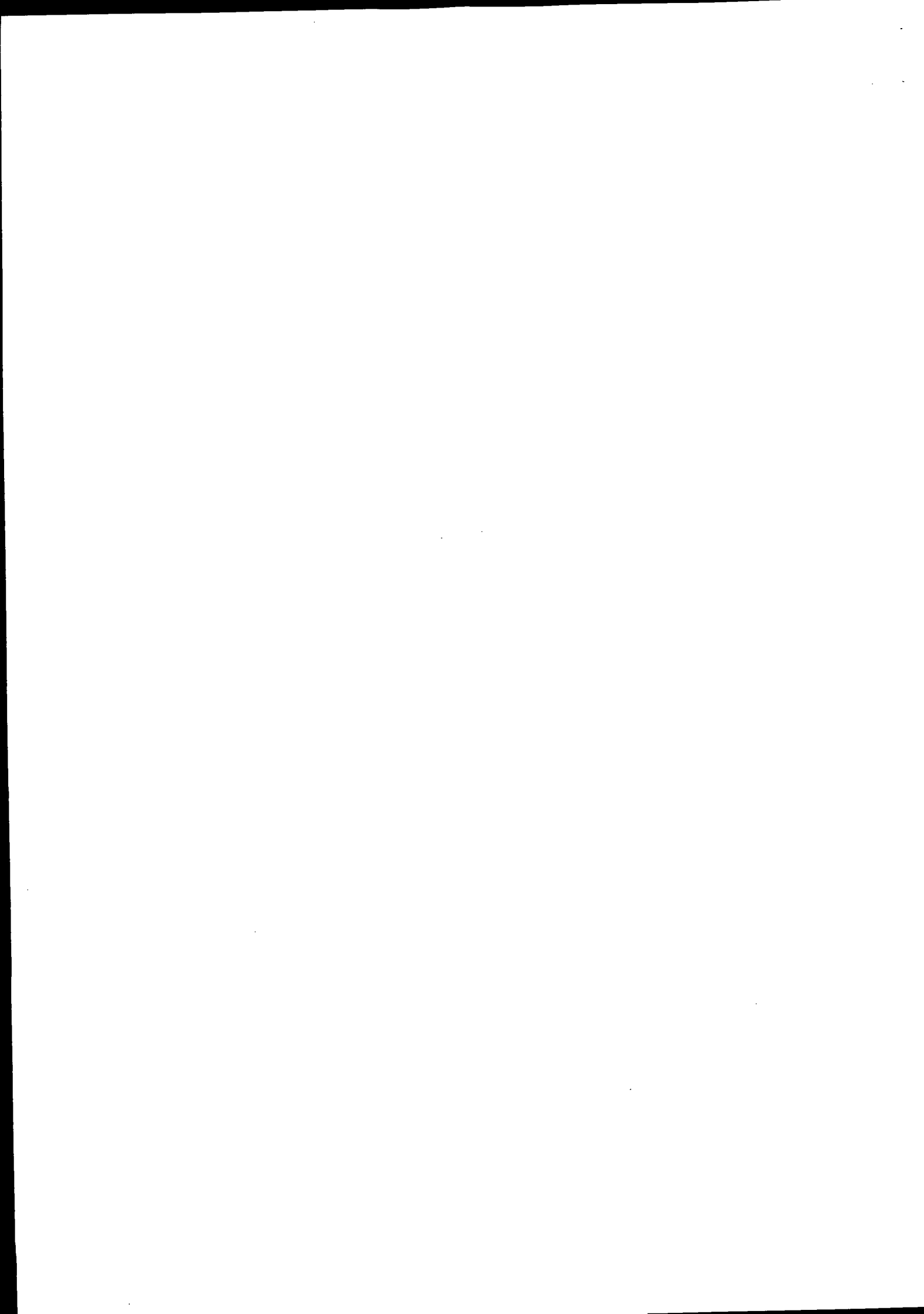
Disse statistikudtræk er imidlertid ikke umiddelbart sammenlignelige med de tal, som jeg får indberettet fra statsadvokaterne. Dette skyldes navnlig, at søgningen ikke kan afgrænses til varetægtsfængslingsforløb, der ligger før dom i 1. instans.

Jeg har derfor anmodet Rigspolitechefen om at undersøge, hvorvidt det er muligt at ændre søgemulighederne i POLSAS, således at der tillige kan ske en løbende indberetning af statistiske oplysninger om langvarige varetægtsfængslinger på samme måde som det finder sted for så vidt angår varetægtsfængsling i isolation. Jeg kan herved henvise til min skrivelse af 4. maj 2006 vedrørende anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation i 2005.

RIGSADVOKATEN

SIDE 7

  
Henning Fode





## Udviklingen i brugen af langvarige varetægtsfængslinger

Til brug for Rigsadvokaten er der gennemført en undersøgelse af længerevarende varetægtsfængslinger, det vil sige varetægtsfængslinger, der forud for dom i 1. instans har varet mere end tre måneder. Analysen, der angår årene 2000 til 2004, sigter på dels at belyse udviklingen i antallet af langvarige varetægtsfængslinger og dels at pege på forhold, der måtte influere på varetægtsfængslingens længde.

### 1. Undersøgelsesmateriale

Datamaterialet er indsamlet af Rigsadvokaten på baggrund af den indberetningsordning, som siden 2000 har fastsat, at statsadvokaterne hvert år indberetter de arrestantsager, hvor varetægtsfængslingen overstiger tre måneder, og hvor der er faldet dom i 1. instans.

Indberetningen til Rigsadvokaten sker på et særligt skema, hvor der oplyses om sigtelsen og dommen og om antallet af sigtede i sagen. Såfremt personen sigtes for flere forhold, er det det forhold, der har den højeste strafferamme, der angives som hovedsigtelsen i undersøgelsen.

I skemaet er der desuden oplyst om datoer for hændelser i sagen. Ud over datoen for varetægtsfængslingens påbegyndelse drejer det sig om datoen for en eventuel kendelse om mentalerklæring og for mentalerklæringens udfærdigelse, datoen for en eventuel forelæggelse for Retslægerådet og datoen for Retslægerådets udtalelse, datoen for en eventuel forelæggelse af tiltalespørgsmålet for statsadvokaten og datoen for statsadvokatens afgørelse af tiltalespørgsmålet og endelig datoen for anklageskriftet og for dommen i 1. instans. Disse oplysninger indgår i undersøgelsen i det omfang, de kan antages at have haft en betydning for varetægtsfængslingens længde. Det vil sige, at hændelser, der ligger før eller efter varetægtsfængslingen, ikke omtales.

Skemaet fra Rigsadvokaten indeholder også et åbent spørgsmål om de forhold, der har haft betydning for varetægtsfængslingens varighed. I skemaet nævnes, at det eksempelvis kan dreje sig om: *"[...] efterforskning i udlandet, ressourcemæssige problemer hos politi eller anklagemyndigheder,*

*problemer med berømmelse af politiafhøring eller indenretligt forhør, herunder på grund af ressourcemæssige problemer hos de medvirkende advokater eller hos domstolene, eller forhold der har forsinket udfærdigelsen af mentalundersøgelsen".*

Oplysningerne fra Rigsadvokatens skemaer er indtastet og databehandlet i Justitsministeriets Forskningsenhed. Under indtastningen har der i en del tilfælde vist sig, at oplysningerne har været mangelfulde eller fejlagtige, og skemaet er i disse tilfælde returneret til Rigsadvokaten med henblik på indhentning af yderligere/korrekte oplysninger. Derudover har der, når der har været tvivl om oplysningers korrekthed, været søgt information om sagen via Kriminalregisteret. Samlet set indebærer denne procedure, at der i forholdsvis få tilfælde mangler oplysninger om de datoer, hændelser m.v., der er spurgt om i skemaet.

Dermed kan det dog ikke udelukkes, at undersøgelsesmaterialet er behæftet med fejl og mangler. Det skyldes især, at det drejer sig om manuelt udfyldte spørgeskemaer, hvilket kan betyde, at datoer m.v. kan være angivet forkert. Selv om der er kontrolleret for indtastningsfejl m.v. ved at undersøge, om dateringen af de forskellige hændelser følger sagens kronologi, kan der alligevel forekomme indtastningsfejl, som ikke har kunnet spores i denne kontrolprocedure. Indtrykket er dog, at oplysninger i langt hovedparten af tilfældene er korrekte. Desuden må det antages, at eventuelle fejl er af tilfældig karakter og dermed ikke vil påvirke undersøgelsens resultater på en systematisk måde.

Det skal tilføjes, at undersøgelsesmaterialet muligvis er mangelfuldt, for så vidt angår varetægtsfængslinger i år 2000. Det skyldes, at den nuværende indberetningsordning først startede midt i 2000, og dette kan have betydet, at nogle af sagerne for det første halvår i 2000 ikke er blevet indberettet.

Efter frasortering af fejlagtigt indberettede sager (f.eks. varetægtsfængslinger under 3 måneder og sager med dom i 2005) består det endelige undersøgelsesmateriale af *2456 varetægtsfængslinger*.

Svarene på det åbne spørgsmål om baggrunden for varetægtsfængslingens varighed, jf. ovenstående, er under indtastningen oprindeligt ordnet i 54 kategorier, som senere er samlet i ni større kategorier efter, hvad eller hvilken part i sagen der menes at have forårsaget eller medvirket til den langvarige varetægtsfængsling. Det drejer sig om følgende kategorier:

Én kategori omfatter de forklaringer, der relaterer sig til *sagens omfang eller karakter*. Det kan fx dreje sig om en omfattende efterforskning, om et stort antal forhold og/eller om et stort sagskompleks med mange sigtede. Denne kategori omfatter desuden sager, hvor det er angivet, at den langvarige varetægtsfængsling skyldes, at der er kommet nye forhold til undervejs i efterforskningen, at det har været problemer med at fastlægge den sigtedes identitet, at der har været brug for indenrets-

lig bevisoptagelse/afhøring/forhør, og/eller at sagen har krævet efterforskning i udlandet eller udlevering i samarbejde med andre lande.

En anden kategori omhandler *politiet og anklagemyndigheden*. Der er her tale om forsinkelser på grund af ressourceproblemer hos politi eller anklagemyndighed eller fordi, sagen overgår til en anden politikreds/anden anklager. Det kan også dreje sig om forsinkelser, fordi der ikke er sket forkyndelse for et vidne.

Nogle årsager til forsinkelser henføres til *domstolen*. Det drejer sig om berammelsesproblemer som følge af, at sagen er en nævningesag, omfatter mange sigtede/advokater og/eller på anden måde er omfattende og derfor vanskelig at beramme. I nogle tilfælde angives forsinkelsen at skyldes brug af sætledommer.

En fjerde kategori af årsager til forsinkelse vedrører den *sigtede og/eller dennes advokat*. Det har således ikke altid været muligt klart at vurdere, om den angivne årsag til forsinkelse skal henføres til den sigtede eller til denne advokat, fx anmodning om nye undersøgelser eller begæring om omstødelse af kendelse. Nogle af de angivne årsager til forsinkelse relaterer sig dog klart til forsvareren, typisk forhold relateret til forsvarerens travlhed, mens andre angår den sigtede, fx skift af forsvarer, skiftende forklaringer, tilbagetrækning af tilståelser, manglende samarbejde m.v.

Ligeledes angives *de medsigtede* også at kunne forsinke sagen. Det kan fx ske ved at de skifter eller tilbagetrækker forklaringer eller ved, at de på anden måde ikke samarbejder.

*Vidner* kan ifølge oplysningerne undertiden forårsage, at varetægtsfængslingen har trukket ud. Det kan fx være tilfældet, hvis vidner udebliver. Under denne kategori er også de få tilfælde, hvor den angivne årsag til forsinkelse kan relateres til den *forurettede*, inkluderet. Det kan dreje sig om forsinkelse, der er forårsaget af, det er svært at komme i kontakt med den forurettede.

Det er velkendt, at *mentalundersøgelser* kan være langvarige. Det er da også ofte angivet som årsag til, at varetægtsfængslingen har trukket ud.

I en anden, selvstændig kategori er registreret alle de tilfælde, hvor andre former for *undersøgelser eller udtalelser* oplyses at have forsinket sagen. Det kan dreje sig om forelæggelse af sagen for Retslægerådet, for Rigsadvokaten, for statsadvokaten, for Visitationsudvalg, for kommunale eller amtslige instanser, for udlændingestyrelsen m.v. Eller det kan dreje sig om indhentning af undersøgelse fra Retskemisk Institut, Retsmedicinsk Institut, kriminalteknisk afdeling eller om person- og DNA undersøgelser.

Endelig er der en restkategori, der omfatter ikke-rubricerbare årsager til forsinkelser. Det drejer sig typisk om sygdom, uheld el. lign. hos nogen af de implicerede i sagen.

## 2. Generel beskrivelse af langvarige varetægtsfængslinger

Af tabel 1 ses, hvilke hovedsigtelser der ligger bag de langvarige varetægtsfængslinger set i forhold til varetægtsfængslingens længde.

Tabel 1. Varetægtsfængslinger fordelt efter kriminalitetens art og varighed.

	Over 3 mdr. til og med 4 mdr.	Over 4 mdr. til og med 5 mdr.	Over 5 mdr. til og med 6 mdr.	Over 6 mdr. til og med 9 mdr.	Over 9 mdr. til og med et år.	Over et år	I alt (N)	I alt (%)	Gennemsnitlig varighed (dage)
Alvorligere seksualforbrydelser	44	36	14	37	9	11	151	6%	184
Øvrige seksualforbrydelser	5	9	10	5	2	1	32	1%	179
Manddrab og forsøg herpå	29	42	42	87	97	67	364	15%	261
Alvorligere voldsforbrydelser	68	64	50	61	35	12	290	12%	190
Øvrige voldsforbrydelser	20	14	10	13	4	2	63	3%	170
Brandstiftelse	21	38	24	51	14	4	152	6%	196
Røveri	172	137	87	96	37	29	558	23%	175
Ejendomsforbrydelser i øvrigt	81	59	48	48	11	11	258	11%	168
Narkotikaforbrydelser	81	76	31	87	102	192	569	23%	304
Øvrige lovovertrædelser	11	3	2	2	1	0	19	1%	132
I alt (N)	532	478	318	487	312	329	2456	100%	220
I alt (%)	22%	19%	13%	20%	13%	13%	100%		

Kategorien 'Alvorlige seksualforbrydelser' omfatter voldtægt, incest og seksualforbrydelser over for børn under 12 år. Det kan nævnes, at 23 af de 32 øvrige seksualforbrydelser angår forbrydelser mod børn under 15 år, mens fire angår blufærdighedskrænkelser. Af de i alt 364 varetægtsfængslinger vedrørende manddrab eller forsøg herpå angår lige godt halvdelen (189) forsøg på manddrab.

'Alvorlige voldsforbrydelser' inkluderer ud over §§ 245-246 trusler mod vidner m.v. (§ 123), menneskesmugling (§ 125 a), uagtsomt manddrab (§ 241), skadeforvoldelse (§ 252), frihedsberøvelse efter § 261, stk. 2, og menneskehandel (§ 262 a). Mere end en tredjedel (24) af varetægtsfængslingerne for 'Øvrige voldsforbrydelser' vedrører vold o.l. mod offentlig myndighed, mens en lille tredjedel (19) angår simpel vold (§ 244).

Godt en fjerdedel (41) af varetægtsfængslingerne for brandstiftelse vedrører § 180. Af samme størrelsesorden er andelen af varetægtsfængslinger for røverier, der er klassificeret som grove (§ 288, stk. 2).

Mere end halvdelen (160) af varetægtsfængslingerne for ejendomsforbrydelser angår tyveri, herunder især indbrudstyveri, mens godt hver ottende angår bedrageri, og en tilsvarende andel vedrører dokumentfalsk.

Varetægtsfængslinger for narkotikaforbrydelser vedrører i langt de fleste tilfælde § 191, men angår dog i nogle få tilfælde hæleri med hensyn til narkotika (den tidligere § 191 a).

Elleve af de 19 varetægtsfængslinger for øvrige lovovertrædelser angår pengefalsk (§§ 266-267), mens fire vedrører unddragelse af forældremyndigheden (§ 215). I tre tilfælde, hvor der er sigtet for en særlovsovertrædelse, er varetægtsfængslingen langvarig. I ét tilfælde drejer det sig om en sigtelser for overtrædelse af lov om euforiserende stoffer, og i to tilfælde om sigtelser for overtrædelse af våbenloven.

Det ses videre af tabel 1, at de langvarige varetægtsfængslinger især er relateret til narkotikaforbrydelser og røveri, idet begge kriminalitetsformer står for knap en fjerdedel af de langvarige varetægtsfængslinger. Sigtelser for manddrab og forsøg herpå forekommer også relativt hyppigt i tilfælde af langvarige varetægtsfængslinger (15 pct. af varetægtsfængslingerne).

Den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingerne er på 220 dage, svarende til godt syv måneder. Varetægtsfængslinger for narkotikaforbrydelser har den længste gennemsnitlige varighed – i gennemsnit ca. 10 måneder – mens varigheden for sigtelser under kategorien 'Øvrige lovovertrædelser' kun overskrider grænsen på tre måneder med omkring 10 dage.

Af nederste række i tabel 1 fremgår, at godt en femtedel (22 pct.) af de langvarige varetægtsfængslinger har varet højest fire måneder, mens knap hver ottende (13 pct.) har varet mere end ét år. Af de i alt 329 varetægtsfængslinger, som varer mere end ét år, overskrider 56 varetægtsfængslinger 1½ år, og 20 overskrider 2 år. Den længste varetægtsfængsling har varet 2 år og 7½ måneder. Af de sidstnævnte angår en enkelt brandstiftelse (§ 180), mens de øvrige vedrører narkotikaforbrydelser.

bestemmelse – eksempelvis sigtelser for groft røveri, der ender med dom for røveri efter § 288, stk. 1, samt sigtelser for brandstiftelse efter § 180, der ender med dom efter § 181.

I nogle ganske få tilfælde går ændringen fra sigtelsen til dom den modsatte vej, idet vedkommende dømmes efter en strengere bestemmelse, end det fremgår af sigtelsen – eksempelvis en sigtelse for tyveri som ender med dom for røveri, og en sigtelse for seksualforbrydelse mod barn under 15 år, der ender med dom for seksualforbrydelse med barn under 12 år.

I 31 af de 45 sager, hvor der slet ikke er overensstemmelse mellem sigtelserne og det, vedkommende er dømt for, skyldes dette, at vedkommende er blevet frifundet.

*Tabel 3. Varetægtsfængslinger fordelt efter straffens art (dom i 1. instans).*

	<b>Antal</b>	<b>Procent</b>
Fængselsstraf på livstid	6	0,2
Ubetinget fængselsstraf i øvrigt	1888	77
Delvis betinget dom	97	4
Betinget dom	32	1
Foranstaltningsdom	384	16
Ungdomssanktion	11	0,4
Bøde	5	0,2
Tiltalefrafald	1	0,04
Straffri ved nødværge	1	0,04
Frifindelse	31	1,3
<b>I alt</b>	<b>2456</b>	<b>100</b>

Af tabel 3 ses, hvilke sanktioner de, der har været varetægtsfængslet i mere end tre måneder, idømmes i 1. instans. Langt hovedparten af dommene – nemlig 81 pct. – er ubetingede fængselsstraffe, herunder kombinationsdomme. Størstedelen alle de resterende domme er foranstaltningsdomme, mens nogle få – 4 pct. – er betingede domme, og 1 pct. er ungdomssanktioner. I fem tilfælde er sagen endt med en bøde, og i alle disse sager er der alene domfældt for bisigtelser. I et enkelt tilfælde er sagen endt med tiltalefrafald, og ligeledes i et enkelt tilfælde er sagen endt med, at den sigtede er fundet straffri på grund af nødværge. Som tidligere nævnt, er der i 31 sager sket frifindelse.

Tabel 4 viser, at for knap en fjerdedel af de ubetingede domme er udmålt til maksimalt ét års fængsel, mens yderligere knap en fjerdedel er udmålt til maksimalt to år. Hver femte af dommene lyder på mere end fem års fængsel.

Ud over de hovedsigtelser, der er omfattet af tabel 1, er den varetægtsfængslede i 1003, svarende til 41 pct., af sagerne sigtet for en eller flere øvrige former for lovovertrædelser. Da der langt fra altid er specificeret, hvilke andre typer af lovovertrædelser, sagen omfatter, er det ikke muligt med sikkerhed at angive, hvor mange forskellige typer af lovovertrædelser, sigtelsen omfatter. Dog kan nævnes, at det antagelig er noget over halvdelen af de sager, hvor der er bisigtelser, der omfatter op til tre andre former for lovovertrædelser.

Tabel 1 oplyser som sagt om, hvad den varetægtsfængslede er sigtet for. Det er imidlertid ikke altid det samme som det, personen dømmes for. I hvilket omfang, der er overensstemmelse mellem det, personen er sigtet for, og det, vedkommende dømmes for, fremgår af tabel 2. Overensstemmelse mellem sigtelser og de forhold, personen dømmes for, vurderes både ud fra hovedforholdet og ud fra de bisigtelser/biforhold, der er omfattet af sagen.

*Tabel 2. Er personen dømt for det samme, som vedkommende er sigtet for?*

	Antal	Procent
Ja, i alle tilfælde	1706	69
Ja, for hovedsigtelsen, men ikke bisigtelserne	392	16
Ja, for bisigtelsen/erne, men ikke for hovedsigtelsen	58	2
Dømt efter mildere bestemmelse	247	10
Dømt efter strengere bestemmelse	8	0,3
Nej, i intet tilfælde	45	2
I alt	2456	100

Af tabel 2 ses, at der i mere end to tredjedele af tilfældene er fuld overensstemmelse mellem det, der er sigtet for, og det, der dømmes for.<sup>1</sup> I yderligere 16 pct. af sagerne er der overensstemmelse mellem hovedsigtelsen og det hovedforhold, vedkommende dømmes for, mens vedkommende ikke er blevet dømt for alle bisigtelserne. I nogle få tilfælde – 2 pct. af sagerne – er vedkommende dømt for én eller flere af bisigtelserne, men ikke for hovedsigtelsen.

I hver tiende sager – 247 i alt – er vedkommende for så vidt dømt for samme hovedforhold, som vedkommende er sigtet for, men der er dømt efter en mildere paragraf end den, sigtelsen angår. En meget stor del af disse sager – i alt 111 – drejer sig om sigtelser for forsøg på manddrab, hvor personen i de fleste tilfælde ender med at blive dømt for vold (typisk § 245).<sup>2</sup> Videre ses, at i 54 af de sager, hvor vedkommende er sigtet for manddrab, bliver vedkommende dømt efter en mildere paragraf, typisk § 246. Derudover forekommer det i en del tilfælde, at vedkommende sigtes for en alvorligere bestemmelse vedrørende samme kriminelle handling, men straffes efter den mildere/almene

<sup>1</sup> I det omfang, der ikke er redegjort fuldstændigt for alle bisigtelserne, men der er overensstemmelse mellem i hvert fald alle de oplyste forhold, indgår sagen i denne kategori. Det kan oplyses, at der i en lille fjerdedel af sagerne i kategorien ikke foreligger fuldstændige oplysninger om (alle) biforholdene. Det kan videre nævnes, at der som hovedregel alene oplyses om, hvilke paragraffer vedkommende er sigtet og dømt for, men ikke antallet af forhold vedrørende de enkelte paragraffer. Det har derfor alene været muligt at vurdere, om der er overensstemmelse mellem paragrafferne.

<sup>2</sup> Det kan nævnes, at i alt 189 af de varetægtsfængslede er sigtet for forsøg på manddrab.

Tabel 4. Ubetingede domme fordelt efter straffens længde.<sup>3</sup>

	Antal	Procent
Op til 1 år	481	24%
Mere end 1 år til og med 2 år	480	24%
Mere end 2 år til og med 3 år	325	16%
Mere end 3 år til og med 5 år	293	15%
Mere end 5 år til og med 7 år	208	10%
Mere end 7 år til og med 10 år	132	7%
Mere end 10 år	66	3%
I alt	1985	100%

I 97 af sagerne har den sigtede ikke været varetægtsfængslet i et uafbrudt forløb frem til dom i 1. instans. Det kan enten skyldes, at vedkommende er flygtet, eller at vedkommende er løsladt før dom. Disse sager vil kun i begrænset omfang indgå i analyserne vedrørende varigheden af forskellige hændelser, da den afbrudte varetægtsfængsling bevirker, at det ikke altid er muligt sikkert at fastsætte, hvorvidt de forskellige hændelser er indtruffet, mens vedkommende har været varetægtsfængslet.

I forbindelse med 914 (37 pct.) af de 2456 langvarige varetægtsfængslinger er der gennemført en mentalundersøgelse,<sup>4</sup> og i 38 af disse sager er der udarbejdet mere end én mentalerklæring. I 401 (16 pct.) af sagerne er der sket forelæggelse for Retslægerådet,<sup>5</sup> og i 1286 (52 pct.) af sagerne har tiltalsspørgsmålet været forelagt statsadvokaten.<sup>6</sup>

Videre kan nævnes, at i alt 150 af de langvarigt varetægtsfængslede var under 18 år, da varetægtsfængslingen påbegyndtes. Heraf var godt halvdelen – 77 personer – fyldt 17 år, og 42 var fyldt 16. Det betyder, at 29 var under 16 år, da de påbegyndte den langvarige varetægtsfængsling. I hvilket omfang, der i disse tilfælde er sket anbringelse i varetægtssurrogat, kan undersøgelsen ikke oplyse om.

Endelig skal nævnes, at der i 58 pct. af sagerne er én eller flere medsigtede. Kun i under halvdelen af de tilfælde, hvor der er medsigtede, er det nøjagtige antal medsigtede oplyst. Af disse sager fremgår, at der i tre fjerdele af sagerne højst er tre medsigtede. Om tilsvarende gælder alle sager med medsigtede, er dog ikke muligt at vurdere.

<sup>3</sup> Tabellen inkluderer længden af den ubetingede del af kombinationsdomme.

<sup>4</sup> Reelt er der være udarbejdet mentalerklæringer i lidt flere sager, men her omtales alene de sager, hvor mentalerklæringen er udarbejdet, mens personen har været varetægtsfængslet, idet det er mentalerklæringens eventuelle varetægtsforlængende betydning, der her er i fokus.

<sup>5</sup> I 36 tilfælde har sagen været forelagt Retslægerådet mere end én gang.

<sup>6</sup> I 45 sager er det sket mere end én gang.



### 3. Udviklingen i antallet af langvarige varetægtsfængsling

Som sagt er der for årene 2000-2004 oplyst om i alt 2456 langvarige varetægtsfængslinger. Som det fremgår af tabel 5, stiger antallet af langvarige varetægtsfængslinger gennem hele perioden, dog med en aftagende tendens fra 2003 til 2004. Fra 2000 til 2004 stiger antallet af langvarige varetægtsfængslinger fra 351 til 572, hvilket svarer til en stigning på 63 pct. Her bør det dog tages i betragtning, at undersøgelsesmateriale vedrørende 2000 kan være mangelfuldt, jf. de tidligere bemærkninger.

Tabel 5. Langvarige varetægtsfængslinger fordelt efter varighed og år, 2000-2004.

	2000	2001	2002	2003	2004	I alt
> 3 til 4 mdr.	82	98	95	119	138	532
> 4 til 5 mdr.	86	76	103	108	105	478
> 5 til 6 mdr.	53	49	69	86	61	318
I alt > 3 til 6 mdr.	221	223	267	313	304	1328
> 6 til 9 mdr.	58	79	111	126	113	487
> 9 til 12 mdr.	49	67	74	50	72	312
I alt > 6 til 12 mdr.	107	146	185	176	185	799
> 1 år til 1 år og 3 mdr.	14	42	20	43	45	164
> 1 år og 3 mdr. til 1 år og 6 mdr.	8	32	20	25	24	109
> 1 år og 6 mdr. til 1 år og 9 mdr.	1	3	7	7	9	27
> 1 år og 9 mdr. til 2 år	0	0	2	4	3	9
> 2 år	0	0	15	3	2	20
I alt over 1 år	23	77	64	82	83	329
I alt	351	446	516	571	572	2456
Gennemsnitlig varighed i dage	194	229	230	219	222	220
Det samlede antal dage	68.019	101.944	118.637	125.255	126.726	540.551

Væksten i antallet af varetægtsfængslinger forekommer især blandt de meget lange varetægtsfængslinger (på over 6 måneder). Det ses også af, at den gennemsnitlige længde af de langvarige varetægtsfængslinger er steget fra 194 dage i 2000 til 230 dage i 2002.<sup>7</sup> Derefter falder den gennemsnitlige varighed en smule – til henholdsvis 219 dage og 222 i 2003 og 2004. På trods heraf er det samlede antal dage i langvarig varetægtsfængsling fortsat med at stige efter 2002 (nederste række i tabel 5). Fra 2000 til 2004 er den samlede tid, de, der har haft langvarige varetægtsfængslinger, har været varetægtsfængslet, næsten fordoblet – fra 68.019 dage til 126.726 dage. Fra 2001 til 2004 er der tale om en vækst på knap en fjerdedel i antal dage i langvarig varetægt.

Af tabel 6, der viser arten af den forbrydelse, hovedsigtelsen angår, ses, at fordelingen af varetægtsfængslinger efter arten af den kriminalitet, sigtelsen angår, varierer lidt år for år. Der er en svag tendens til mindskning i andelen af varetægtsfængslinger, der angår alvorlige seksualforbrydelser. Det samme gør sig gældende for manddrab og forsøg herpå, mens det forholder sig omvendt for alvorli-

<sup>7</sup> Der er ingen grund til at antage, at eventuelle mangler vedrørende data for 2000 vil påvirke den beregnede gennemsnitlige varighed.

ge voldsforbrydelser, voldsforbrydelser i øvrigt og for ejendomsforbrydelser i øvrigt. Generelt er det dog vanskeligt at pege på klare udviklingstendenser.

Tabel 6. Langvarige varetægtsfængslinger fordelt efter kriminalitetens art og år, 2000-2004.

		2000	2001	2002	2003	2004
Alvorlige seksualforbrydelser	Antal	23	33	35	30	30
	%	7	7	7	5	5
Øvrige seksualforbrydelser	Antal	2	7	9	8	6
	%	1	2	2	1	1
Manddrab og forsøg herpå	Antal	62	80	55	89	78
	%	18	18	11	16	14
Alvorlige voldsforbrydelser	Antal	44	34	53	79	80
	%	13	8	10	14	14
Voldsforbrydelser i øvrigt	Antal	6	8	10	18	21
	%	2	2	2	3	4
Brandstiftelse	Antal	15	27	49	32	29
	%	4	6	9	6	5
Røveri	Antal	68	111	135	128	116
	%	19	25	26	22	20
Ejendomsforbrydelser i øvrigt	Antal	33	42	44	66	73
	%	9	9	9	12	13
Narkotikaforbrydelser	Antal	98	94	125	117	135
	%	28	21	24	20	24
Øvrige lovovertrædelser	Antal	0	10	1	4	4
	%	0	2	0	1	1
I alt	Antal	351	446	516	571	572
	%	100	100	100	100	100
Samtlige varetægtsfængslinger	Antal	5935	5839	6086	6202	5907
Andel varetægtsfængslinger over 3 måneder	%	5,9	7,6	8,5	9,2	9,7

Nederst i tabel 6 er vist, hvor stor en andel de langvarige varetægtsfængslinger udgør af samtlige varetægtsfængslinger de pågældende år. Det ses heraf, at denne andel i alle årene udgør under 10 pct., men at andelen er vokset gradvist i den undersøgte periode, fra 5,9 pct. i 2000 til 9,7 pct. 2004. Det skal dog bemærkes, at mens de langvarige varetægtsfængslinger er afsluttet de pågældende år, angår antallet af samtlige varetægtsfængslinger påbegyndte varetægtsfængslinger de pågældende år. Hvis andelen af langvarige varetægtsfængslinger i stedet beregnes på baggrund af antallet af varetægtsfængslinger det foregående år, ses dog stadig en voksende tendens – fra 5,4 pct. i 2000, 7,5 pct. i 2001 og til henholdsvis 9,4 og 9,2 pct. i 2003 og 2004. Igen må dog erindres om eventuelle mangler ved oplysningerne vedrørende 2000.

For at få et bedre overblik over, hvorledes udviklingen i langvarige varetægtsfængslinger har været for forskellige former for forbrydelser, er andelen af langvarige varetægtsfængslinger sat i relation til samtlige varetægtsfængslinger de pågældende år, jf. tabel 7.

Tabel 7. Procentandel langvarige varetægtsfængslinger af samtlige varetægtsfængslinger fordelt efter kriminalitetens art og år, 2000-2004.<sup>8</sup>

	2000	2001	2002	2003	2004
Alvorlige seksualforbrydelser	16,7	29,2	30,7	25,4	24,4
Øvrige seksualforbrydelser	8,3	25,9	26,5	40,0	12,8
Manddrab og forsøg herpå	31,0	45,2	30,1	44,3	42,6
Alvorlige voldsforbrydelser*	15,3	12,5	17,7	21,7	18,6
Voldsforbrydelser i øvrigt	1,2	1,7	1,7	3,1	3,3
Brandstiftelse	13,8	21,6	34,8	30,8	23,0
Røveri	8,9	14,6	15,4	15,5	16,9
Ejendomsforbrydelser i øvrigt	1,5	2,2	2,2	3,3	4,1
Narkotikaforbrydelser	19,6	18,1	23,4	18,0	19,0
Øvrige lovovertrædelser	0,0	0,7	0,1	0,3	0,3
<b>I alt</b>	<b>6,1</b>	<b>7,7</b>	<b>8,5</b>	<b>9,2</b>	<b>9,4</b>

\* Omfatter her alene vold efter §§ 245-246, for så vidt angår samtlige varetægtsfængslinger.

For mange former for forbrydelser varierer andelen af varetægtsfængslinger, der er langvarige, en del år for år. Det gælder alle former for seksualforbrydelser, manddrab og forsøg herpå, alvorlige voldsforbrydelser og brandstiftelse. For mindre alvorlige voldsforbrydelser, røveri og øvrige ejendomsforbrydelser er der en mere klar tendens til stigning i hele perioden, mens andelen af langvarige varetægtsfængslinger for narkotikaforbrydelser er forholdsvis stabil.

En analyse af udviklingen i andel langvarige varetægtsfængslinger i henholdsvis sager, hvor langvarige varetægtsfængslinger forekommer forholdsvis hyppigt,<sup>9</sup> og i sager, hvor dette forekommer relativt sjældent,<sup>10</sup> viser, at væksten i andelen af langvarige varetægtsfængslinger primært beror på, at flere af varetægtsfængslingerne for sidstnævnte former for forbrydelser er langvarige: I 2000 var denne andel på 2,9 pct., i 2001 på 4,9 pct., i 2002 på 5,6 pct., i 2003 på 5,9 pct. og i 2004 på 6,1 pct. For de øvrige former for forbrydelser var andelen af langvarige varetægtsfængslinger stort set den samme i 2001 og 2004, nemlig henholdsvis 22,3 og 22,4 pct.

Af tabel 8 ses fordelingen af langvarige varetægtsfængslinger efter politikreds, ligesom andelen af langvarige varetægtsfængslinger i forhold til samtlige varetægtsfængslinger er angivet.

<sup>8</sup> Når tallene i tabel 7 for andelen af varetægtsfængslinger, der er langvarige (under 'i alt'), afviger en smule fra dem i tabel 6, beror det på, at oplysningerne om det totale antal varetægtsfængslinger stammer fra to forskellige kilder, nemlig henholdsvis Rigspolitechefen (tabel 6) og Danmarks Statistik (tabel 7). Der er ikke fuldstændig overensstemmelse mellem taloplysningerne fra de to kilder.

<sup>9</sup> Det vil sige alvorlige seksualforbrydelser, manddrab og forsøg herpå, alvorlige voldsforbrydelser og narkotikaforbrydelser.

<sup>10</sup> Alle de øvrige former for lovovertrædelser.

Tabel 8. Varetægtsfængslinger fordelt efter politikreds og år og andel af samtlige varetægtsfængslinger i politikredsen i hele perioden.

	2000	2001	2002	2003	2004	I alt 2000 til 2004	Pct. af alle varetægtsfængslinger	Pct. af vare.fgsl. f. alv. forbr.
København	83	106	125	115	126	555	7,7%	21,7%
Frederiksberg	0	4	0	2	8	14	2,8%	12,4%
Gentofte	4	2	5	4	7	22	10,2%	23,8%
Lyngby	3	7	3	6	2	21	5,8%	33,3%
Gladsaxe	5	5	8	12	4	34	5,1%	12,0%
Hvidovre	5	5	10	15	3	38	8,1%	14,1%
Glostrup	13	20	11	16	20	80	7,3%	15,6%
Tårnby	0	2	7	0	0	9	3,7%	7,1%
Helsingør	3	6	12	10	21	52	6,1%	13,6%
Hillerød	11	11	8	6	5	41	6,1%	11,5%
Frederikssund	6	4	5	5	8	28	8,4%	21,3%
Roskilde	7	8	7	14	10	46	5,7%	7,4%
Køge	3	12	4	9	8	36	7,4%	23,9%
Holbæk	5	0	15	9	6	35	7,2%	15,8%
Kalundborg	1	2	0	0	1	4	2,3%	5,3%
Ringsted	5	6	7	18	7	43	12,1%	21,7%
Slagelse	18	18	6	11	11	64	10,4%	31,2%
Næstved	5	11	1	5	12	34	8,5%	23,5%
Vordingborg	0	5	5	12	16	38	13,5%	37,0%
Nykøbing F.	7	12	9	6	18	52	12,6%	31,0%
Nakskov	4	15	5	19	14	57	7,4%	40,4%
Bornholm	1	2	3	0	9	15	7,5%	26,5%
Odense	36	45	68	42	61	252	15,5%	47,2%
Svendborg	1	5	9	10	6	31	8,1%	29,0%
Nyborg	2	5	2	5	3	17	9,8%	22,6%
Assens	4	1	6	5	8	24	10,0%	23,1%
Middelfart	2	1	0	5	2	10	7,4%	24,0%
Sønderborg	0	6	0	6	4	16	6,4%	20,6%
Gråsten	0	2	7	7	3	19	2,9%	15,7%
Tønder	0	0	0	2	2	4	2,1%	4,9%
Haderslev	0	4	6	7	4	21	8,2%	26,8%
Ribe	0	1	9	7	5	22	11,6%	29,2%
Esbjerg	3	6	9	13	10	41	6,8%	21,7%
Varde	1	2	4	4	6	17	6,1%	16,1%
Fredericia	1	3	17	9	9	39	9,9%	44,6%
Kolding	1	4	2	4	4	15	3,1%	14,7%
Vejle	2	7	8	14	15	46	12,7%	31,9%
Horsens	7	15	8	21	19	70	12,9%	33,3%
Herning	10	4	2	7	3	26	8,5%	16,7%
Ringkøbing	1	6	3	8	0	18	13,3%	22,6%
Holstebro	2	2	1	3	4	12	3,0%	5,8%
Århus	23	21	18	40	42	144	9,6%	21,2%
Odder	5	0	2	5	1	13	7,7%	21,9%
Silkeborg	1	6	3	3	8	21	10,7%	25,5%
Randers	7	14	10	8	8	47	8,6%	18,5%

Grenå	0	0	2	0	0	2	1,5%	4,2%
Viborg	2	1	2	1	3	9	3,3%	7,5%
Skive	2	0	6	2	1	11	7,3%	25,0%
Thisted	0	1	0	2	3	6	2,6%	9,1%
Løgstør	0	5	6	1	0	12	7,0%	24,2%
Aalborg	17	10	22	21	20	90	14,5%	32,8%
Hobro	27	1	11	2	0	41	13,7%	29,6%
Frederikshavn	2	4	2	10	1	19	8,4%	13,4%
Hjørring	2	1	15	3	1	22	7,9%	21,4%
<b>I alt</b>	<b>350*</b>	<b>446</b>	<b>516</b>	<b>571</b>	<b>572</b>	<b>2455</b>	<b>8,2%</b>	<b>22,5%</b>

\* For én af de langvarige varetægtsfængslinger i 2000 er det ikke oplyst, hvilken politikreds sagen angår.

I forhold til samtlige varetægtsfængslinger (andensidste kolonne i tabel 8) varierer andelen af langvarige varetægtsfængslinger betydeligt mellem politikredsene – fra 15,5 pct. (i Odense Politikreds) til 1,5 (i Grenå Politikreds). I forhold til landsgennemsnittet på 8,2 pct. langvarige varetægtsfængslinger, ligger Odense 90 pct. over dette gennemsnit. Af de øvrige politikredse ligger følgende mindst 50 pct. over landsgennemsnittet: Aalborg, Hobro, Vordingborg, Ringkøbing, Horsens, Vejle og Nykøbing F. I den anden ende af skalaen findes der – ud over Grenå Politikreds – følgende politikredse, som ligger mindst 50 pct. under landsgennemsnittet: Tønder, Kalundborg, Thisted, Frederiksberg, Gråsten, Holstebro, Kolding, Viborg og Tårnby. Der er en vis tendens til, at det især er blandt de lidt større politikredse, langvarige varetægtsfængslinger forekommer forholdsvis hyppigt, men tendensen er dog svag. Eksempelvis afviger hverken København eller Århus i nævneværdig grad fra landsgennemsnittet, og blandt dem, der forholdsvis hyppigt anvender langvarige varetægtsfængslinger, findes også flere mindre politikredse.

Der er endvidere set på, hvorledes forholdet er mellem politikredsenes brug af langvarige varetægtsfængslinger for de forbrydelsestyper, der hyppigt fører til langvarige varetægtsfængslinger. Det vil sige alvorlige seksualforbrydelser, manddrab og forsøg herpå, alvorlige voldsforbrydelse og narkotikaforbrydelser. Resultatet af analysen fremgår af sidste søjle i tabel 8.

Heraf ses, at mellem hver fjerde og hver femte af varetægtsfængslingerne for disse forbrydelser er langvarige. Igen er det Odense, som hyppigst har langvarige varetægtsfængslinger, nemlig i 47 pct. af disse sager. Lavest ligger igen Grenå med 4 pct. langvarige varetægtsfængslinger for disse forbrydelser. Forholdet mellem Odense og Grenå for brug af langvarige varetægtsfængslinger er altså også for alene denne delmængde af forbrydelser mere end 10:1. De øvrige politikredse, som ligger mindst 50 pct. over gennemsnittet, er Fredericia, Nakskov og Vordingborg. Følgende ligger mindst 50 pct. under landsgennemsnittet: Tønder, Kalundborg, Holstebro, Tårnby, Roskilde, Viborg, Thisted, Hillerød og Gladsaxe. Der er et ganske stort sammenfald med de kredse, der generelt ligger lavt, idet syv af den nævnte 10 kredse også for samtlige typer af kriminalitet ligger lavt med hensyn til langvarige varetægtsfængslinger. Det bemærkes også her, at hverken København eller Århus ligger langt fra gennemsnittet.

De relativt ensartede mønstre med hensyn til, hvilke politikredse der har henholdsvis få og mange langvarige varetægtsfængslinger, kunne tyde på, at langvarige varetægtsfængslinger også kan være betinget af lokale forhold, traditioner, ressourcer m.v.

#### **4. Forhold der kan influere på længden af varetægtsfængslingen**

Som sagt er der indhentet oplysninger om datoer for eventuelle mentalundersøgelser samt for forelæggelser for Retslægerådet og statsadvokaten. Her skal ses på, hvornår disse undersøgelser m.v. iværksættes i forhold til varetægtsfængslingens starttidspunkt, samt på varigheden af disse hændelser. Endvidere skal betydningen af eventuelle medsigtede belyses.

Det skal indledningsvis understreges, at undersøgelsens konstruktion ikke muliggør en sikker belysning af, hvorvidt forskellige forhold influerer på, at varetægtsfængslingen bliver langvarig. For til fulde at kunne belyse dette kræves oplysninger om alle varetægtsfængslinger og om, i hvilken udstrækning de undersøgelser m.v., der er oplyst om i denne undersøgelse, også forekommer i øvrige varetægtsfængslinger, samt om varigheden af disse undersøgelser m.v.

Her er i stedet søgt at belyse spørgsmålet om de forskellige hændelsers mulige indflydelse på varetægtsfængslingens længde på en indirekte måde. Det sker ved at sammenholde den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen i sager, hvor disse hændelser er indtruffet, med den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen i sager, hvor hændelserne ikke er indtruffet.

##### *4.1 Mentalundersøgelser*

Der findes ikke samlede statistiske opgørelser over, hvor mange mentalundersøgelser der årligt gennemføres, mens personen er varetægtsfængslet. Det er dog givet, at det forekommer i betydeligt flere sager end i dem, der medfører langvarige varetægtsfængslinger. Eksempelvis omfatter undersøgelsesmateriale mindre end en femtedel af de foranstaltningsdomme, der er afsagt i årene 2001 til 2004, og i forbindelse med de fleste af disse domme må det forventes at være foretaget en mentalundersøgelse.<sup>11</sup> Det betyder, at mentalundersøgelser langt fra altid er forbundet med langvarige varetægtsfængslinger. I øvrigt foreligger der, som nævnt ovenfor, ikke oplysninger om den generelle varighed af gennemførelsen af mentalundersøgelser.

Kendelse om mentalundersøgelse vil ofte blive afsagt samtidig med eller umiddelbart efter varetægtsfængslingen. Det hænder imidlertid også, at spørgsmålet om mentalundersøgelse først rejses på et senere tidspunkt under varetægtsfængslingen.

---

<sup>11</sup> Oplysninger baseret på de årlige statistikker over foranstaltningsdomme, som Justitsministeriets Forskningsenhed gennemfører. Se [www.jm.dk](http://www.jm.dk). Såfremt den dømte tidligere er idømt en foranstaltning, vil der antagelig ikke altid gennemføres en ny mentalundersøgelse, men i øvrige tilfælde må det forventes at ske.

Tabel 9. Varetægtsfængslinger fordelt efter tid fra varetægtsfængslingens påbegyndelse til tidspunkt for kendelse om mentalundersøgelse.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid
Indtil 7 dage	305	34,8	216
Mere end 1 uge og højst 2 uger	46	5,2	206
Mere end 2 uger og højst 1 måned	173	19,7	205
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	204	23,3	234
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	83	9,5	251
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	57	6,5	331
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	6	0,7	374
Mere end 9 mdr. og højst et år	3	0,3	435
<b>I alt</b>	<b>877*</b>	<b>100</b>	<b>230</b>

\* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans.

Som det ses af tabel 9, er mere end en tredjedel af kendelserne om mentalundersøgelse afsagt samtidig med eller inden for en uge efter varetægtsfængslingen. Yderligere en fjerdedel er afsagt inden for den første måned efter varetægtsfængslingen. Der er imidlertid også tilfælde, hvor der er gået meget lang tid fra varetægtsfængslingen til afsigelse af kendelse om mentalerklæring. I 66 tilfælde er der således gået mere end tre måneder, inden det er sket, og i yderligere 83 tilfælde er der gået mere end to måneder.

I de sager, hvor der ikke er afsagt kendelse om mentalundersøgelse, er den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingerne på 215 dage. I forhold til de gennemsnitlige tider for varetægtsfængslinger, der er angivet i sidste søjle i tabel 9, kunne det tyde på, at kendelser om mentalerklæringer, der afsiges inden for en måned efter varetægtsfængslingens start, ikke er indikation på, at varetægtsfængslingen bliver særlig langvarig, hvorimod det er tilfældet i sager, hvor det går længere tid, inden kendelsen om mentalundersøgelse afsiges.

Tabel 10. Varetægtsfængslinger fordelt efter varighed af udarbejdelse af mentalundersøgelse.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid
Indtil 7 dage	7	0,8	190
Mere end 1 uge og højst 2 uger	7	0,8	245
Mere end 2 uger og højst 1 måned	21	2,5	193
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	217	25,8	192
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	289	34,3	214
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	277	32,9	258
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	18	2,1	333
Mere end 9 mdr. og højst et år	5	0,6	557
Mere end et år	1	0,1	960
<b>I alt</b>	<b>842*</b>	<b>100</b>	<b>228</b>

\* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Endvidere er sager med mere end én mentalundersøgelse ekskluderet af opgørelsen.

I gennemsnit går der 86 dage – altså knap tre måneder – med at gennemføre en mentalundersøgelse. Som det ses af tabel 10, er der da også meget få mentalerklæringer, der er udfærdiget inden for en måned efter afsigelse af kendelse. 60 pct. af erklæringerne varer mere end én måned og op til og med tre måneder, mens yderligere knap en tredjedel af mentalerklæringerne er udarbejdet frem til seks måneder efter kendelse. I alt har 24 mentalundersøgelser varet mere end ½ år.

At de meget langvarige mentalundersøgelser influerer på varetægtsfængslingens varighed, indikerer sidste søjle i tabel 10, idet den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingen vokser betydeligt i især de tilfælde, hvor mentalundersøgelsen har varet mere end ½ år. I gennemsnit varer varetægtsfængslingerne uden en mentalerklæring 215 dage, hvilket antyder, at mentalerklæringer, der varer mere end tre måneder, medvirker til, at varetægtsfængslingen bliver særlig langvarig.

#### 4.2 Retslægerådet

Retslægerådets årsberetning for 2001 og 2002 oplyser, at Retslægerådet disse år fik forelagt henholdsvis 271 og 317 straffesager vedrørende sanktionsspørgsmålet.<sup>12</sup> I forhold hertil indgår der i dette undersøgelsesmateriale henholdsvis 85 og 93 forelæggelser for Retsplejerådet i 2001 og 2002.<sup>13</sup> Der er ikke kendskab til, i hvilket omfang personen har været varetægtsfængslet i forbindelse med de øvrige sager, hvor sanktionsspørgsmålet har været forelagt Retslægerådet, men antagelig har det været tilfældet i en stor del af sagerne. Hvis denne antagelse er korrekt, tyder det på, at forelæggelser for Retslægerådet langt fra altid fører til, at varetægtsfængslingen bliver langvarig.

Denne undersøgelse viser, at i mere end to tredjedele af de sager, hvor der har været foretaget mentalundersøgelse, har sagen også været forelagt Retslægerådet. I de fleste tilfælde sker forelæggelsen for Retslægerådet, efter mentalerklæringen er klar.

Af tabel 11 ses, hvor lang tid der går i de sager, hvor mentalundersøgelsen er klar, inden sagen forelægges Retslægerådet. I langt de fleste tilfælde (79 pct.) går der mindre end en måned, mens der i 11 tilfælde går mere end tre måneder. I ingen af sagerne er der gået over ni måneder.

---

<sup>12</sup> Se [www.jm.dk](http://www.jm.dk). Senere årsberetninger foreligger endnu ikke.

<sup>13</sup> Tallene omfatter alle forelæggelser, altså også de tilfælde, hvor en sag forelægges Retsplejerådet mere end én gang.



Tabel 11. Varetægtsfængslinger fordelt efter tid fra mentalundersøgelsens afslutning til tidspunkt for forelæggelse for Retslægerådet.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid
Indtil 7 dage	116	38,0	238
Mere end 1 uge og højst 2 uger	59	19,3	248
Mere end 2 uger og højst 1 måned	66	21,6	255
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	41	13,4	290
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	12	3,9	318
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	10	3,3	371
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	1	0,3	340
<b>I alt</b>	<b>305*</b>	<b>100</b>	<b>258</b>

\* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Endvidere er sager med mere end én mentalundersøgelse og/eller mere end én udtalelse fra Retslægerådet ekskluderet af opgørelsen.

I sager, hvor der ikke er sket forelæggelse for Retslægerådet, er den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingerne 211 dage, hvilket – sammenholdt med oplysningerne i sidste søjle i tabel 11 – tyder på, at når der både gennemføres mentalundersøgelse og en forelæggelse af sagen for Retslægerådet, er dette med til at gøre varetægtsfængslingen særlig langvarig.

Tabel 12. Varetægtsfængslinger fordelt efter varighed af udarbejdelse af udtalelse af Retslægerådet.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid
Indtil 7 dage	6	1,7	201
Mere end 1 uge og højst 2 uger	3	0,9	218
Mere end 2 uger og højst 1 måned	147	42,4	251
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	146	42,1	260
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	21	6,1	275
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	20	5,8	395
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	1	0,3	346
Mere end 9 mdr. og højst et år	2	0,6	433
Mere end et år	1	0,3	960
<b>I alt</b>	<b>347*</b>	<b>100</b>	<b>267</b>

\* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Endvidere er sager med mere end én udtalelse fra Retslægerådet ekskluderet af opgørelsen.

I gennemsnit varer det 44 dage fra sagen forelæggelse for Retslægerådet, til Retslægerådets udtalelse er klar. Denne sagsbehandlingstid er noget længere end den, der fremgår af en opgørelse fra Retslægerådet, idet det heraf fremgår, at den gennemsnitlige sagsbehandlingstid fra 2001 til 2004 varierer fra 27 til 31 dage.<sup>14</sup>

<sup>14</sup> Se [www.jm.dk](http://www.jm.dk). Disse gennemsnitlige sagsbehandlingstider omfatter andre sager end dem, der angår sanktionsspørgsmålet. Denne sagsgruppe er dog den dominerende i Retslægerådets opgørelse.

Det ses af tabel 12, at 45 pct. af sagerne er klar i løbet af én måned, mens 13 pct. overstiger to måneder, heraf enkelte tilfælde, hvor sagsbehandlingstiden overstiger ½ år. I forhold til, at den gennemsnitlige varetægtstid i sager, hvor der ikke er sket forelæggelse for Retslægerådet, er på 211 dage, peger oplysningerne i tabel 12 på, at forelæggelse for Retslægerådet – med undtagelse af de meget få sager, hvor dette højst har været en uge – er indikation på, at varetægtsfængslingen bliver særlig langvarig. Det skal understreges, at det ikke nødvendigvis beror på Retslægerådet, idet en forelæggelse for Retslægerådet almindeligvis betyder, at der også er gennemført en mentalundersøgelse.

#### 4.3 Statsadvokaten

Der forefindes ikke en generel statistisk opgørelse over, hvor mange sager statsadvokaterne får forelagt med henblik på afgørelse af tiltalsspørgsmålet. Dog vides, at statsadvokaterne får forelagt samtlige sager, hvor der kan blive tale om en foranstaltningsdom. Som tidligere nævnt omfatter dette undersøgelsesmateriale mindre end en femtedel af samtlige foranstaltningsdomme, hvilket således tyder på, at statsadvokaterne får forelagt en del flere sager, end dette materiale omhandler, og at sager, der forelægges statsadvokaterne langt fra altid fører til langvarige varetægtsfængslinger.

Der er ikke altid en klar kronologi med hensyn til, hvornår i sagsforløbet sagen forelægges statsadvokaten. I de fleste tilfælde sker forelæggelsen dog sidst i sagsforløbet, men den kan også ske tidligere, eksempelvis inden mentalundersøgelsen er klar.<sup>15</sup> At sagen har været længe hos statsadvokaten, vil derfor ikke altid kunne tolkes som sendrægtighed eller lignende fra statsadvokatens side, men kan også skyldes, at statsadvokaten afventer undersøgelser eller yderligere oplysninger om sagen.

Tabel 13. Varetægtsfængslinger fordelt efter varighed af sagsbehandlingen hos statsadvokaten.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid
Indtil 7 dage	281	23,4	172
Mere end 1 uge og højst 2 uger	181	15,1	222
Mere end 2 uger og højst 1 måned	194	16,2	232
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	251	20,9	307
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	142	11,8	368
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	124	10,3	389
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	18	1,5	410
Mere end 9 mdr. og højst et år	6	0,5	574
Mere end et år	2	0,2	807
<b>I alt</b>	<b>1199*</b>	<b>100</b>	<b>270</b>

\* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Endvidere er sager med mere end én forelæggelse for statsadvokaten ekskluderet af opgørelsen.

<sup>15</sup> I 19 pct. af de forelæggelsessager, hvor der også er gennemført en mentalundersøgelse, er mentalundersøgelsen ikke afsluttet, inden statsadvokaten får sagen forelagt. For så vidt angår udtalelser fra Retslægerådet, er andelen af sager, der ikke er afsluttet hos Retslægerådet inden forelæggelsen for statsadvokaten, på 39 pct.

Af tabel 13 ses, at i mere end halvdelen af de sager, hvor tiltalespørgsmålet er forelagt statsadvokaten, har statsadvokaten afgjort tiltalespørgsmålet i løbet af en måned. I yderligere en tredjedel af tilfældene afgøres tiltalespørgsmålet inden for tre måneder, mens sagsbehandlingstiden overstiger tre måneder i ca. hver ottende sag. I i alt 26 sager er sagsbehandlingstiden på mere end ½ år.

I de sager, hvor der ikke er sket forelæggelse for statsadvokaten, er den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen på 166 dage. Sammenholdt med oplysningerne i sidste søjle i tabel 13 tyder det på, at forelæggelse af sagen for statsadvokaten medvirker til eller er tegn på en særlig langvarig varetægtsfængsling.

I gennemsnit tager det 43 dage for statsadvokaten at afgøre tiltalespørgsmålet.

#### 4.4 Anklageskrift

Såfremt statsadvokaten har fået forelagt tiltalespørgsmålet, vil anklageskriftet almindeligvis blive udfærdiget i forlængelse heraf. Det er da også sket i langt de fleste tilfælde, nemlig i 1080 af de i alt 1149 sager, hvor sagen inden anklageskriftet har været forelagt statsadvokaten.<sup>16</sup> I de øvrige sager er anklageskriftet dateret inden, statsadvokaten er færdig med at behandle sagen.

Tabel 14. Varetægtsfængslinger fordelt efter tiden mellem statsadvokatens afgørelse af tiltalespørgsmålet og anklageskriftets udarbejdelse.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid
Indtil 7 dage	826	76,5	280
Mere end 1 uge og højst 2 uger	87	8,1	224
Mere end 2 uger og højst 1 måned	82	7,6	266
Mere end 1 måned og højst 2 mdr.	49	4,5	297
Mere end 2 mdr. og højst 3 mdr.	11	1,0	293
Mere end 3 mdr. og højst 6 mdr.	19	1,8	323
Mere end 6 mdr. og højst 9 mdr.	3	0,3	559
Mere end 9 mdr. og højst et år	2	0,2	707
Mere end et år	1	0,1	923
<b>I alt</b>	<b>1080</b>	<b>100</b>	<b>278</b>

\* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Desuden er sager med flere forelæggelser for statsadvokaten eller flere anklageskrifter ekskluderet af opgørelsen.

Af tabel 14 fremgår, at i mere end tre fjerdedele af de sager, hvor statsadvokaten har vurderet tiltalespørgsmålet, inden anklageskriftet er udarbejdet, er anklageskriftet klart højst en uge efter, statsadvokaten har afsluttet sin vurdering. I de fleste af disse sager – nemlig i i alt 519 sager – har ankla-

<sup>16</sup> Her er bortset fra sager med afbrudt varetægtsfængsling samt sager med flere forelæggelser for statsadvokaten eller flere anklageskrifter. I 28 sager foreligger datoen for anklageskriftet ikke, eller den oplyste dato har været fejlagtig.

geskriftet samme dato som statsadvokatens afslutning af sagen, hvilket indikerer, at det er statsadvokaten, der i disse tilfælde fører sagen ved domstolen.

I knap otte pct. af sagerne går der mere end en måned fra statsadvokatens afslutning af sagen til udfærdigelse af anklageskriftet.

I de sager, hvor der ikke inden anklageskriftet har været forelæggelse for statsadvokaten, varer varetægtsfængslingerne i gennemsnit 167 dage. Som det allerede tidligere er påpeget, så indikerer forelæggelse af tiltaleespørgsmålet for statsadvokaten at varetægtsfængslingen er ekstra langvarig. Det samme er derfor naturligvis tilfældet, når der ses på den del af sager, som inden anklageskriftets udarbejdelse har været forelagt statsadvokaten.

#### 4.5. Dom

I gennemsnit går der 68 dage fra anklageskriftets udfærdigelse til dom i 1. instans.<sup>17</sup> Dette gennemsnit dækker dog over betydelige variationer, idet der i godt hver 20. sag falder dom i løbet af en uge efter, anklageskriftet er udarbejdet, mens der i enkelte sager går mere end ét år, jf. tabel 15.

Tabel 15. Varetægtsfængslinger fordelt efter tiden mellem anklageskriftets udfærdigelse og dom.

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid
Indtil 7 dage	128	5,8	176
Mere end 1 uge og højest 2 uger	196	8,8	159
Mere end 2 uger og højest 1 måned	427	19,2	153
Mere end 1 måned og højest 2 mdr.	563	25,4	172
Mere end 2 mdr. og højest 3 mdr.	303	13,6	219
Mere end 3 mdr. og højest 6 mdr.	489	22,0	319
Mere end 6 mdr. og højest 9 mdr.	95	4,3	485
Mere end 9 mdr. og højest et år	12	0,5	490
Mere end et år	7	0,3	655
<b>I alt</b>	<b>2220*</b>	<b>100</b>	<b>223</b>

\* Her indgår alene de varetægtsfængslinger, som ikke har været afbrudt på grund af undvigelse m.v., men er fortsat uafbrudt frem til dom i 1. instans. Desuden er sager med flere anklageskrifter ekskluderet af opgørelsen.

I langt hovedparten af sagerne – nemlig i fire ud af fem sager – går der mellem 2 uger og ½ år fra anklageskrifttidspunktet til dom.

Som det ses af sidste søjle i tabel 15, overstiger sager, hvor der går mere end tre måneder fra anklageskriftets udfærdigelse til dommen, den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingerne.

Det er ikke i undersøgelsen registreret, hvorvidt sagen behandles som nævnings sag. Såfremt det er statsadvokaten, der fører sagen ved domstolen, kan det dog indikere, at det drejer sig om en næv-

<sup>17</sup> Eller datoen for tiltalefrafald, frifindelse m.v.

ningesag. En analyse vedrørende de sager, hvor statsadvokaten må antages at føre sagen ved domstolen,<sup>18</sup> viser, at der i disse sager i gennemsnit går betydeligt længere tid fra anklageskriftets udfærdigelse til dommen – nemlig 119 dage mod 52 dage i de øvrige sager. Det understreger, at der i særlig grad i nævningesager kan blive tale om lange varetægtstider, antagelig først og fremmest på grund af berammelsesproblemer ved domstolen.

#### 4.6 Medsigtede

Der er endelig også set på, i hvilket omfang tilstedeværelsen af flere sigtede i sagen kan formodes at forlænge varetægtsfængslingen. Dette er givetvis tilfældet i en del af sagerne, men vurderet ud fra samtlige sager er der en forholdsvis beskedne forskel mellem den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen i sager med og uden medsigtede, nemlig henholdsvis 233 og 203 dages varetægt.

### 5. Angivne årsager til langvarige varetægtsfængslinger

Som nævnt indeholder spørgeskemaet fra Rigsadvokaten et åbent spørgsmål om, hvad der har haft betydning for, at varetægtsfængslingen er blevet langvarig. Her skal ses på, hvilke årsager der er angivet i spørgeskemaet.

Indledningsvis skal dog understreges, at der i vældig mange sager – i 1238 ud af 2456 – ikke er angivet nogen årsag til, at varetægtsfængslingen har været langvarig. Det betyder dog næppe, at der ikke ville kunne være angivet en årsag. Eksempelvis er det kun i hver tredje af de sager, hvor mentalerklæringen har været mere end ½ år, at mentalundersøgelsens varighed angives som årsag til en langvarig varetægtsfængsling, og kun i én af de 114 sager, hvor der er gået mere end ½ år fra anklageskriftets udformning til dom i 1 instans, angives berammelsesproblemer i retten som årsag hertil. Denne årsag anføres til gengæld i en række sager, hvor dette har været højest to måneder.

Endvidere er tilbøjeligheden til at angive årsag til den langvarige varetægtsfængsling meget varierende, jf. tabel 16. Der er en tydelig tendens til vækst i andelen af sager, hvor der oplyses om årsag til den langvarige varetægtsfængsling, hvilket muligvis skal forklares med en øget fokusering på denne problemstilling.

Tabel 16. Procentandel sager med og uden angivelse af årsag til den langvarige varetægt fordelt efter år.

	2000	2001	2002	2003	2004
Ingen årsag angivet	61,0	63,0	48,3	48,7	37,8
Én eller flere årsager angivet	39,0	37,0	51,7	51,3	62,2
I alt	100	100	100	100	100

<sup>18</sup> Baseret på oplysninger om tiden fra statsadvokatens afslutning af tiltalespørgsmålet til anklageskriftets udfærdigelse, jf. det tidligere. Det er dog givet, at også nogle af de øvrige sager er nævningesager.

Tilbøjeligheden til at angive årsag varierer også betydeligt mellem politikredsene – fra otte pct. af sagerne i Hvidovre Politikreds til 94 pct. af sagerne i Ringkøbing Politikreds.

Samlet set tyder dette på, at angivelse af årsag til den langvarige varetægtsfængsling antagelig er forholdsvis tilfældig og blandt andet betinget af, hvem der udfylder spørgeskemaet. Det betyder videre, at det følgende bør vurderes med forsigtighed, idet det næppe afspejler, i hvilket omfang forskellige årsager har medvirket til, at varetægtsfængslingerne er blevet langvarige.

Tabel 17 oplyser om, hvilke årsager der er angivet de forskellige år. I alle årene er det først og fremmest forhold ved sagen – dens omfang, kompleksitet m.v. – der nævnes som årsag til, at varetægtsfængslingen er blevet langvarig. Varigheden af mentalundersøgelsen eller udarbejdelse af flere mentalundersøgelser angives i omkring hver ottende sag som årsag til den langvarige varetægtsfængsling, men som nævnt, er der langt fra altid en sammenhæng mellem angivelse af denne årsag og den faktiske varighed af mentalundersøgelsen. Gennemførelse af andre undersøgelser m.v. oplyses som årsag i omkring hver 12. sag, dog i en betydeligt mindre andel i begyndelsen end i slutningen af perioden. Hvorvidt det afspejler en reel vækst i anvendelse af flere undersøgelser i sagerne, er som sagt vanskeligt at afgøre.

*Tabel 17. Procentandel sager med angivne årsager til den langvarige varetægtsfængsling fordelt efter årsager og år.*

	2000	2001	2002	2003	2004	I alt
Forhold ved sagen	23,6	18,2	29,3	26,3	34,1	26,9
Politiet/anklagemyndigheden	1,7	0,9	1,0	3,5	2,1	1,9
Retten	0,9	4,7	4,7	6,1	8,2	5,3
Mentalundersøgelse	10,0	9,6	12,6	14,2	15,4	12,7
Andre undersøgelser m.v.	4,0	5,8	6,6	11,0	12,2	8,4
Den sigtede/forsvareren	8,0	9,0	14,0	14,2	12,6	11,9
Medgerningsmænd	1,1	2,0	3,5	2,3	3,7	2,6
Vidner/den forurettede	0,9	1,8	3,1	1,1	1,0	1,6
Andet	0,6	1,6	1,4	1,9	1,7	1,5

I ca. hver niende sag angives årsagen til den langvarige varetægtsfængsling at være den sigtede og/eller dennes forsvarer, mens retten – berammelsesproblemer m.v. – siges at være årsag i ca. hver 20. sag. Også på dette område er der en klar voksende tendens i løbet af perioden.

De øvrige årsager – forhold der knytter sig til politi/anklagemyndighed, til medgerningsmænd og/eller vidner/forurettede – angives som årsager i nogle få procent af sagerne.

Årsagerne i tabel 17 kan ikke summeres, idet der i flere sager angives mere end én årsag. I forhold til de oprindelige 54 kategorier af årsager, er der angivet helt op til 21 forskellige årsager. Tabel 18 viser, at i de fleste af de sager, hvor der er angivet en årsag, er der angivet mere end én årsag.

Tabel 18. Varetægtsfængslinger fordelt efter det angivne antal årsager til den langvarige varetægtsfængsling.

	Antal	Procent
Ingen årsag angivet	1238	50,4
Én årsag	563	22,9
To årsager	424	17,3
Tre årsager	148	6,0
Fire eller flere årsager	83	3,4
I alt	2456	100

## 6. Videre analyse af årsager til langvarige varetægtsfængslinger

Som nævnt er det – på grund af undersøgelsens konstruktion med kun information om de varetægtsfængslinger, der har været langvarige – kun i begrænset udstrækning muligt at belyse, hvilke forhold der influerer på, at varetægtsfængslingen bliver langvarig. Såfremt der i indberetningsskemaerne mere systematisk og klart var redegjort for de forhold, der har haft en betydning for, at varetægtsfængslingen er blevet langvarig, ville det på denne baggrund være muligt at oplyse om årsagerne hertil, men oplysninger herom mangler i godt halvdelen af sagerne, og desuden synes der at mangle systematik med hensyn til, hvornår et givet forhold angives som årsag til forsinkelse.

I stedet for er der i det tidligere set på, hvorvidt forekomsten og varigheden af de forskellige hændelser – mentalundersøgelser, forelæggelse for Retslægerådet og/eller for statsadvokat, anklageskrift, dom – har betydning for varetægtsfængslingens varighed ved at sammenholde den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen i sager, hvor disse hændelser er indtruffet, med den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen i sager, hvor hændelserne ikke er indtruffet.

Her skal de eventuelle årsager til de langvarige varetægtsfængslinger vurderes ud fra et lidt andet perspektiv, idet det undersøges, i hvilket omfang varetægtsfængslingerne inkluderer hændelser, undersøgelser m.v., som har varet mere end én måned at gennemføre, eller hvor der er gået mere end én måned, inden der er taget initiativ til at gennemføre undersøgelsen, forelægge sagen m.v. Det vil sige spørgsmålet om, hvorvidt der er gået mere end én måned fra varetægtsfængslingens start til afsigelse af kendelse om mentalundersøgelse, om mentalundersøgelsen har varet mere end én måned, om der er gået mere end én måned fra mentalerklæringen er klar, til at sagen forelægges Retslægerådet, om sagsbehandlingstiden hos Retslægerådet og/eller statsadvokaten har overskredet én måned, om der er gået mere end én måned fra statsadvokatens afgørelse af tiltalerspørgsmålet til udfærdigelse af anklageskriftet, og om der er gået mere end én måned fra anklageskriftets udfærdigelse til dom i 1. instans. Såfremt en eller flere af disse forhold forekommer, må det under alle omstændigheder betyde, at den samlede varighed af varetægtsfængslingen bliver forholdsvis lang. Tilsvarende ses på, hvorvidt sagen omfatter flere hændelser m.v., som hver især har varet mere end én

måned, osv. I det omfang sagerne ikke omfatter nogen af sådanne forholdsvis langvarige hændelser, er det i stedet undersøgt, om der i indberetningsskemaet er angivet årsager til den langvarige varetægtsfængsling.

*Tabel 19. Varetægtsfængslinger fordelt efter antal hændelser med en varighed på mere end én måned og efter angivne årsager til den langvarige varetægtsfængsling.*

	Antal	Procent	Gennemsnitlig varetægtstid
Én hændelse med varighed over én måned	1003	40,8	179
To hændelser	546	22,2	286
Tre hændelser	304	12,4	267
Fire hændelser	135	5,5	308
Fem hændelser	58	2,4	371
Seks hændelser	7	0,3	432
Syv hændelser	1	0,0	349
Årsag angivet	63	2,6	143
Ingen hændelser eller årsag angivet	339	13,8	141
<b>I alt</b>	<b>2456</b>	<b>100</b>	<b>220</b>

Som det ses af tabel 19, er der i knap 41 pct. af sagerne én hændelse, som har varet mere end én måned, mens der i yderligere godt 22 pct. af sagerne er to. Sammenlagt omfatter knap 84 pct. af sagerne mindst én hændelse, som har varet mere end én måned. Den langvarige varetægtsfængsling i de resterende sager må enten skyldes, at sagen omfatter flere, men mere kortvarige hændelser, som sammenlagt kan betyde, at varetægtsfængslingen bliver langvarig, eller at sagsforløbet fra varetægtsfængslingens start frem til anklageskriftets udfærdigelse af den ene eller den anden grund er blevet langvarigt.

Kun i en mindre del af de sager, hvor der ikke har været langvarige hændelser, er der angivet en årsag til, at varetægtsfængslingen er blevet langvarig. I næsten halvdelen af tilfældene er der peget på, at længden skyldes sagens omfang m.v., mens sigtede/forsvareren eller medgerningsmænd angiver at være skyld i heri i ca. en tredjedel af sagerne.

Ikke overraskende ses af sidste søjle i tabel 19, at den gennemsnitlige længde af varetægtsfængslingen er nogenlunde ligefrem proportional med antallet af hændelser, der har varet mere end én måned. Det ses videre, at den gennemsnitlige varighed af varetægtsfængslingen er noget lavere i de tilfælde, hvor sagen ikke omfatter hændelser, der har varet mere end én måned.

## 6. Sammenfatning

De varetægtsfængslinger, der er omfattet af undersøgelsen, er afgrænset ved, at de alle overstiger en varighed på tre måneder. De fleste overstiger dog en varighed på fem måneder, og i gennemsnit har de varet godt syv måneder.



Analysen viser, at der i den undersøgte periode er sket en vækst i forekomsten af langvarige varetægtsfængslinger, også selv om der bortses fra år 2000, hvor oplysningerne kan være mangelfulde. Væksten aftager dog fra 2003 til 2004.

Også vurderet i forhold til samtlige varetægtsfængslinger er der tale om en vækst i andelen af langvarige varetægtsfængslinger. Væksten beror primært på, at andelen af langvarige varetægtsfængslinger for mindre alvorlige voldsforbrydelser samt røveri og øvrige ejendomsforbrydelser er vokset i løbet af perioden. Det er former for kriminalitet, hvor der i øvrigt forholdsvis sjældent forekommer langvarige varetægtsfængslinger. For de mere alvorlige former for kriminalitet er andelen af langvarige varetægtsfængslinger ganske stabil i den undersøgte periode.

Analysen viser videre, at der er meget store variationer mellem politikredsene med hensyn til, hvor stor en andel af varetægtsfængslingerne, der er langvarige. Tilsvarende gælder, når der alene ses på den mindre del af lovovertrædelserne, der forholdsvis hyppigt fører til langvarige varetægtsfængslinger. Det kan tyde på, at lokale forhold, traditioner m.v. kan have betydning for, om varetægtsfængslingen bliver langvarig.

Det har kun i begrænset udstrækning været muligt at belyse, hvilke forhold der influerer på, at varetægtsfængslingen bliver langvarig. For til fulde at kunne belyse dette spørgsmål kræves oplysninger om alle varetægtsfængslinger. Desuden er der i indberetningsskemaerne kun i knap halvdelen af tilfældene angivet årsager til, at varetægtsfængslingen er blevet langvarig. Dertil kommer, at der ikke synes at være en systematisk eller konsekvent angivelse af årsagerne til den langvarige varetægtsfængsling.

De analyser, der er gennemført, tyder på, at årsagen til den langvarige varetægtsfængsling i en stor del af sagerne skal søges i, at de undersøgelser, erklæringer m.v., der har skullet gennemføres eller indhentes, har været længe undervejs, eller at det har været længe, inden de er igangsat. Det betyder videre, at sager, der kræver, at der gennemføres en eller flere undersøgelser, eller at sagen forelægges forskellige myndigheder, risikerer at medføre en langvarig varetægtsfængsling.

